

Morgonöppning för Internationella flickdagen 2025

Författare: Elmiina Rantanen, Johanna Peltomäki, Ilona Hiltunen Planin lastenhallitus.

Läsare: Hawa Sesay

Den 11 oktober är det Internationella flickdagen.

Även under denna minut tvingas 23 flickor att gifta sig när de är under 18 år. Barnäktenskap kränker flickors mänskliga rättigheter och är ofta tvångsäktenskap. Ett barnäktenskap bryter en flickas barndom och avbryter ofta också skolgången. Att avbryta skolgången har en negativ inverkan på flickornas framtid och möjlighet att uppnå sina egna drömmar och ekonomisk självständighet. Ett barnäktenskap definierar i hög grad en flickas liv livet ut.

Barnäktenskapet berövar en flicka rätten att vara barn och tvingar henne att bli vuxen för tidigt. Äktenskapet leder ofta till att flickan blir gravid onödigt tidigt. När flickans kropp ännu inte är redo för graviditet kan förlossningen och graviditeten leda till bestående skador eller till och med död för modern eller barnet.

I ett barnäktenskap kan både brudgummen och hustrun vara barn, men vanligtvis är brudgummen vuxen och bruden ett barn. Då placeras flickan i äktenskapet i en underordnad ställning jämfört med brudgummen. Barnäktenskap ökar avsevärt risken för våld i nära relationer. Många flickor som har tvingats in i barnäktenskap lider också av psykiska problem utan att få hjälp med dem.

Här följer en berättelse om en 18-årig flicka från Uganda som tvingades in i ett äktenskap alltför ung.

Catherine tillhör den sju procents andel unga kvinnor i Uganda som har gift sig när de varit under 15 år. Ett inofficiellt äktenskap ingicks mellan 14-åriga Catherine och hennes 16-åriga brudgum. Sådana är i praktiken alltid barnäktenskap i Uganda. Landets lag förbjuder att personer under 18 år gifter sig, men ändå blir var tredje flicka i Uganda gift när hon är under 18 år.

Elden tänds och sprider sig över de torra kvistarna som 18-åriga Catherine har lagt i en hög på veden i eldstaden i sitt utekök. Catherines arbete kräver extra noggrannhet, eftersom hennes ett år gamla dotter Peace samtidigt hänger i sin mammas ben och hennes treåriga förstafödda Frank springer omkring runt eldstaden.

Hade det varit annorlunda skulle Catherine nu kunna förbereda sig för sina studier inom naturvetenskap.

Istället ansvarar Catherine nu för att laga mat åt sina barn och sin make och för alla andra hushållssysslor, som det finns tillräckligt av från morgon till kväll.

Catherines skolgång avbröts 2020 när coronaviruset spreds över världen. I många länder stängdes skolorna helt och hållet. Så också i Uganda, där få hade möjlighet till distansstudier.

"Vi hade inte längre råd med skolavgifterna", säger Catherine.

"Jag kände mig ofta ledsen. Jag saknade skolan och satt bara uttråkad hemma när hushållsarbetet var klart. När min man kom för att fria till mig tänkte jag att han skulle kunna ge mig ett bättre liv", berättar Catherine.

Vid den tidpunkten tjänade den 16-åriga brudgummen pengar på att skörda sockerrör och gav sin 14-åriga brud ett intryck av att han var välbärgad.

"Jag var också förtjust i honom och ville gifta mig", tillägger Catherine.

Men vardagen i äktenskapet är ändå inte sådan som Catherine önskade sig för fyra år sedan.

"Orsaken till vår olycka är fattigdom. Jag får inte mat eller kläder av min man och jag har inte ens råd att fläta mitt hår", säger Catherine och gnuggar håret som hon håller kortkrat på grund av bristen på pengar.

Catherine har inte ett jobb, eftersom hennes små barn tvingar henne att stanna hemma. Hon har inte heller den yrkeskompetens som en utbildning ger.

Catherine blev mamma kort efter att hon gifte sig, när hon var 15 år. Hon hade inte fått någon sexualfostran och många saker i graviditeten och moderskapet överraskade henne.

"Jag visste ingenting om förlossningar. Det var en chock", säger Catherine.

Idag deltar Catherine i de möten som arrangeras av Plans ungdomsgrupp. Under mötena har Catherine och de andra unga i byn lärt sig om kroppslig autonomi, familjeplanering, menstruationshygien och om stöd för utvecklingen i den tidiga barndomen.

Catherine drömmer fortfarande om en utbildning, men hennes drömmar om naturvetenskap har gått över till mer praktiska utbildningar. Yrkesutbildning erbjuds

emellertid bara långt hemifrån och Catherine har ingen som skulle kunna ta hand om barnen under skoldagarna.

"Jag tänker ofta på mina barns framtid. Om jag inte själv får en utbildning vill jag åtminstone garantera det för mina barn. Det vore fantastiskt om de blev mekaniker och läkare", funderar Catherine.

Catherine tänker också berätta för dottern Peace vad hon tycker är den rätta åldern att gifta sig och få barn:

"20 eller 30. Inte tidigare än det!", säger Catherine.

För att kunna förhindra barnäktenskap måste vi garantera alla ett jämlikt utbildningssystem och minska fattigdomen. Genom säker och jämlik utbildning kan vi förbättra flickors ställning, eftersom utbildade flickor mer sällan gifter sig när de är alltför unga. Att minska fattigdomen utrotar i sin tur effektivt grundorsakerna till barnäktenskap. Vi måste komma ihåg att omfattande sexualfostran och tjänster inom sexuell och reproduktiv hälsa också spelar en nyckelroll.

Tänk att ungdomar och barn i vår ålder, även i Europa, tvingas avbryta skolan och sin barndom och börja leva sitt liv i ett äktenskap. De kan inte njuta av sin barndom och sina tonår som vi.

Vilka tankar väcker Catherines historia och barnäktenskap hos dig?